

Տարեկան դին. Կ. Պոլսոյ համար 130	
„ „ Գաւառաց „	10 Մեհ
Վեցամսեայ գին Կ. Պոլսոյ „	90 Դր
„ „ Գաւառաց „	5 Մեհ
Իւրաքանչիւր բնոց գին	
Շաբաթաբերք	60 փր.
Օրաբերք	20 „

Ինչու Կոստան լիազրանց նստիւն ծախ-
քը խնայարարական վրայ ե:
Ծանուցմանց տողը մեկ կանգնա՞ր համա՞ր
Յ ղը. Երկու անգամ քանակա՞ր 2 ղը.
1. քննարարը վերաբերեալ համակ կամ որ
և լիցք գործիչն խնայարար՝ Տնօր-
նին պէտք ունի ղըսել. և համար ծախ
քըն ալ ղըսելովն վրայ ե:

ՀԱՐԱԹՎԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պաշտօնէից գլուխ Պ. Տիարայե

Տաղաւորացիներն իրարմէջ հարամնա
դիր մը հրատարակու եղաւ, որով իւր
հըրդարանը կը հրաւիրուի առաջիկո
դէկտ. 10ին դու մարտ երեւ: Եւ դէն հ
աւագրին բերած լուրերէն կը տեսնու
որ նոր լծարութեանց մէջ աղաւառակա
յով լծակին կը պիտի մեծագոյն մաս մ
գնատարած են: Հետեւեալոր առաջի
կայ խորհրդարանը ներկայ պաշտօնե
կց նպատաւաւ որ չպիտի բլլայ, ուստ
կը խօսուի թէ խորհրդարանը դու մար
տեւուն պէս պարտօնեայք հրաժարա
կան սկիսի տան: Եւ նա առնէ (1). Եւ
լէտօթիքին կը մնայ որ պաշտօնեայ
թիւն մը կը պոկուի, ուր (2). Արայթ ս
կը յուսուցուի որ պիտի մոննէ: (3)
Եւ լէտօթիքին պաշտօնեայթիւնը

Քուպայի մէջ ապստամբութիւն
զօրացեր է, եւ զերկին լաւերուն նո-
յեւում՝ Ռօրթօ-Քերօ ապստամբա-
ձեռքն անցեր է: Եւ-Լօրքի քաղի-
ները որք մինչեւ հօկա. 28 կերթան
կառավարութեան գօրայ եւ ապրա-

«Չեր բաղճանքները կրնան բնական
ըլլալ, բայց ինչպէս այս ալ թէ անիշ
խանութիւնը յառաջիմու թիւն չէ
եւ թէ իմաստութիւն չէ կործանե-
ղայն՝ որուն տեղը դնելիք քան մը պա-

Հարկաւոր միջոցներով հաշիւ կը
լայ* խնդիրն ասոր վրայ է թէ Տաճկաս-
տանի մէջ հռոմէական հայերը երբ
դատ հասարակութիւն կազմեցին և տե-
րութեան կողմէն ալ երբ այնպէս
ճանչուեցան . ահա ասոր թուականը
հաշիւ 40 տարի կայ , որուն հաշիւաւ
կը պիտի աւանդուի թիւն է , և մեք
ալ աւանդեալու հետ բան չունինք .
Այս պայտէս ըլլալով կը զարմանալ
այն հռոմէական տնտեսութեան վրայ
որ նոյն իսկ դատաւարներ մէջ պիտի
ուզեն է թէ հայ կաթողիկոսութիւնը 100
կամ 200 տարի է ի վեր կայ . Կայց տե-
րութիւնն առանձին ազգ կամ հաս-
րակութիւն կը ճանչէր թէ ոչ , ասոր
վրայ տարակցս չը կրնար ըլլալ , քանզի
տէրութեան գիւտներն ալ կեցած են
ճշմարտութիւնը հաստատելու համար .
Այսինքն իւրաքանչիւր կրտսեր
պատասխաններ են թէ վեճը կաթողի-
կոսին վրայ չէ . կրնայ ըլլալ որ տակ-
տաւ ալ հայոց մէջ հռոմէականու-
թեան աշակերտներ գտնուէին , բայց
զատ ազգութիւն , առանձին մարմին և
եկեղեցի կազմած չէին , տէրութիւնը
զանոնք մասնաւոր հասարակութիւն մը
չէր ճանչեր , այլ հայ իւրաքանչիւր
նութեան անդամ կը ճանչէր , և միայն
տաճիկ 1246 թուականին թէ՛ Դեկտեմբ 25
ին Սուլթան Մահմետ իւր հրովար-
կաց տաճիկն ազգութիւն շնորհեց
և Մանուէլեան Յոսիփ փարպա-
տին ալ ազգայնաւ դատ իրենց Երբ
զերեղմանաւորներն տակէ շատ տարիներ
առաջ գնուած ըլլալով , տարակցս չը
կայ որ հայ իւրաքանչիւր ազգին մի-
այն տեղականութիւնն է , հռոմէա-
կանք իրենց բաժնուած օրէն ոչ ևս իւ-
րաւունք կրնային ունենալ այն կաւո-
ծին վրայ , ինչպէս հիմալ որ և է քաղա-
քի մէջ իւրաքանչիւրութեան իրա-
ւունքներն կամ ի հռոմէական
նութեան գործողները կը հարկադրին
իրենց ամեն յարաբերութեանց հետեւ
կեցեցին , զերեղմանաւորներ , վարձա-
րանները , մէկ խօսքով՝ ազգն ու անոր
ամեն նիւթական ու բարոյական ինք-
թողութիւնն ու բաժնուի . Գերեղմանա-
ւորներն էպէս եկեղեցական կառուած-
ներ են՝ շատ տեղեր նոյն իսկ եկեղե-
ցեաց յարակից , ուստի եկեղեցիներն բաժ-
նուող և ուրիշ եկեղեցի գիւտները բը-
նականաբար անոր կառուածոց վրայէն
ալ իրենց իրաւունքը կը կրնանցեն .
Կարնայ հռոմէականաց ուրիշ ա-
զգութիւններն ալ փոռն բաներ ըլ-
լալով՝ չենք ուզեր այս անխտիր ա-
պացոյցներն ետեւ խնդրոյն վրայ աւելի
երկարորեն խօսիլ . հռոմէականը մի-
միայն հայոց ներդրանութեամբ կը
յաճաքեն մինչև ցարդ իրենց մեծաշնե-
րն անոնց գերեղմանաւորներ թաղել .
Յաւանքն այն է որ ուրիշներն այս նե-
րդրանութիւնը չորտաւ դարձանք
և զայն իրենց համար իրաւունք մը հա-
մարտով , հայերը դատարու և դա-
տաւարներու հարկադրել են , ճիշտ
ինչպէս որ տանուտէր մը հիւր մը կըն-
դունի , և տեսնելով որ հիւրն իր տա-
նը դրաւել կուզէ , կը պարտաւորի ս-
տիկանութեան և արգարութեան գի-
ւտել . Առտոյն նոյն իսկ երկու հասարա-
կութեանց արտաքին և սրբոյն համար կը
փախաբանը որ Կարնեցի հռոմէականը
արգարութիւնը յարգելով պայտիս
յարմար իրաւունք դէմ չմարտաւրի
Այս պիտի վեճերն ուրիշ արգարներ չեն կը-
նար ունենալ , բայց եթէ ազգին երկու
մասին մէջ գտնուած խորոյն առաւել

ևս ընդարձակել , որ գոնէ ազգայնու-
թեան զգացմամբ մի ըլլալու էին .
... Տեր .
Յարմար է Չեր Մեծապատուու-
թեան և ազգայնաց շատերուն որ խա-
րամաճեան Մեծ . Գեորգ Եփեսոսի
Ազգային Լիւսնդանոցի կարօտեղծա-
մար ժամանակ ժամանակ դրամական ա-
ռատ օգնութիւններ ընելէ զատ՝ սովո-
րութիւնն ալ ունի ամեն տարի մեծ քա-
նակութեամբ պանիր լաւիա և այլն
նուիրել Լիւսնդանոցի , Յիշեալ Մե-
ծապատու Եփեսոսի ըստ վարձի ու-
փութեան և առանց հոգարարութե-
ան խնդրանոցն սպասելու՝ հաճե-
ցաւ այս տարի ալ վարել խնայել ազ-
քատաց արտաբերութիւնն օրհնութիւնները
200 օխայ աղած պանիր նուիրելով
Առտոյ . . . Խմբագիր Լոգարարութե-
ան կը խնդրէ որ յիշեալ Մեծ .
Խորաբանեան Գեորգ Եփեսոսի այս
նուիրատուութիւնը Չեր պատուական
լոգարոյն միջոցաւ հրատարակել և հա-
զարարութեանս կողմէ շնորհակալու-
թիւն յայտնել բարեհաճիք .
(Կիւմ) Առթ. Լոգ. Ազգ. Զիւ.
15 նոյ. 1868
Գրասենեակ Լոգ. Զիւ.
Մեծ-Նոր խան թիւ 49
Կարնեան գրուած ուրիշ նա-
մախ մ'ալ կը ծանուցանէ թէ Սա-
լըան գեղի Տ. Մանուկ քահանայն
արապիկը քիւրտերէն հալածուելով՝
մեռնելէ մնացաւ արապիկը շուկա
Կարնի ատեր է . Կարապետութիւնն ը-
նող բարարարներէն և ոչ մէկը գեռ-
չեն պատմուի . Ս. Յոսիփեան փա-
քը կողպածու աւագաններէն ունի թէ
և բունուեր են , բայց դոյզուած ինչ-
քերը դեռ երևան չեն երած : Եթէ ,
կրնէ մեր նամակագիրը , տեղական իշ-
խանութիւններն ըստ արժանւոյն ջանք
ընեն , բոլոր դոյզերը կրնան գտնուիլ և
զոյցուած ինչքերն ալ երևան ելնել .
Գոհութեամբ կը լսենք թէ Կար-
նայ առաջնորդ Գեր . Յարութիւն Ս-
Երբ եղանակաւոր մէկ երկու շաբաթէն
իր վեճակը պիտի վերադառնայ ի միւ-
թարութիւն իւր անտէրունչ մնացած
հօտին .
Պէշկիւմաշ 15 նոյեմբեր 1868
... Խմբագիր .
Ինչպէս որ ամէն առաջ ձեր ազ-
գութեան լոգարոյն միջոցաւ հրատարա-
կած նամակներն մէջ խոստացել ենք
Ս. Եփեսոսեան ընկերութեան հաշիւը
Մեծ . բաժնաւորաց հաշիւը ալ
սոր սկզբները , ահա ամեն մեր խօսքը
կատարել կը փութալ , ինքեղով ձեր
մեծապատուութեանն որ բարեհաճիք
հրատարակել ազգասիրտար և այս նա-
մակը .
Երբ Ս. Եփեսոսեան ընկերու-
թիւնը որ առաջինայ տարեցոյ յաւելի
ամսոյն մէջ հիմնուեցաւ ի ձեռն Գեր .
Խորեն արապիկն ի նպատակ Մարտի
եան փաժարանին , այսօր հարկը յի-
սուելը եթէ բաժնաւոր ունի և եթէ
հարկը վաճառու և մէկ բաժնի որուն
հինգ ամսուան գումարը (բաժնի 2 դո-
րուէն հաշուելով) կընէ 7610 դո-
րու . Բայց որովհետեւ ամեն բաժն-
ւորը իրենց տուած խօսքը դժբաղդա-
բար չարհեցին , ուստի մինչև ցայսօր
մասնաժողովոյ ձեռքը հասած գումա-
րն է 4722 դոլար . Եթէ է թէ ըն-
կերութեան բաժնաւորներէն մասնաժո-
ղով կը պահանջէ 2888 դոլար . Եւ
նիս մէկէն մինչև ցարդ Տեղական
Մասնաժողովոյ առաջին տպիւ առաւ
է Մեծ . բաժնաւորաց անունները , ուր
իւրաքանչիւր ամսոյն մէջ անվճար մնա-
ցած բաժնիները նշանակուած են . Եւ
սոր մէկ օրինակ նամակին մէջ ներկա-
կեալ կը տեսնէք , և հասարակութիւնն

ալ կարող է Եկեղեցեաց բանկայը դրա-
նել . Մասնաժողովոյ շնորհակալ է այն
ազգասէր բաժնաւորներուն որ ամեն ա-
միս կը վճարեն իրենց բաժնիները : Իսկ
չե վճարողներէն կը խնդրէ որ բարեհա-
ճին յիշել իրենց յաժարեալ խոստ-
անքը , և անպարտել չընել իրենց բա-
նարագործ թիւը .
Բնութեանց . . . Խմբագիր , մեր
յարգար .
Գոհութեամբ Առաջնորդ
Յ. Մարտաւորան Պոլսոյ Աշխատան
Համարակալ Ա. Գ. Տիպիկեան
Օրվապիւղի Լիւսնդանոցի վար-
ժարանին խնամակարութիւնը ի նպատակ
նոյն վարձարանին և միանգամայն գիւ-
ղին Երբարարանով ընկերութեան՝ 64
կտոր գեղեցիկ ձեռագործներ վեճակա-
հանութեան դրած էր հազար տոմա-
կի վրայ .
Յիշեալ վեճակահանութիւնն ան-
ցեալ կիրակի դիշեր Լիւսնդանոցի վար-
ժարանին մէջ ի ներկայութեան երկու
հարկիւր չափ անձանց քաջաւած ըլլալով
փաստիկ թուոց յանկը խնամակարու-
թեան կողմէ մեկ հարգութեամբ է ի
հրատարակութիւն՝ հանգերձ ծանուց-
մամբ , որպէս զի փաստիկ թիւերուն
տէրերը յիշեալ ազգայնաց վարձարանը
ներկայանալով իրենց բաժնիկն երած նիւ-
թերն ստանան .
Առաջնորդ թիւերը .
968 445 165 966 985 195 245
295 138 105 783 799 304 200
206 303 344 838 68 259 792
5 406 305 450 216 57 306
296 611 307 663 589 442 211
331 369 251 179 836 292 265
37 769 194 40 14 804 138
283 342 141 293 906 936 110
706 571 184 909 180 130 717
72
... Խմբագիր Մասին ազգագրու-
ապիւր .
Յաւոր արտի կը խնդրենք որ սա հե-
տեւեալ նամակը զոր Մերաստիկայէն ուղ-
ղած են մեզ օրագրաց տալու համար ,
բարեհաճիք ձեր ազատութեան օրագրին
միջոցաւ հրատարակել .
11 նոյ. 1868 Ղալաթիա
Ի գիւտաց Սինեքերիմեան Օժան-
դակ ընկերութեան
Բերեղման Գաւառեան
Մեծապատու աղայը Սինեքերիմեան
Օժանդակ ընկերութեան .
25 հոկտ. 1868 Մերաստիա
Գեշին գէշ ազգիկն ազգի բուն խնդ-
րովի սկզբունք մ'ըլլալը Չեր մեծապա-
տուութիւնը քաջ զիտէ : Ասկէց յառաջ
փոռն լրագրոց միջոցաւ տեղեցաւ Վսեմ .
Տեփեթարայ պէշին և Միւսթեթի ինչ հիւ-
թեալին ձերքերը գովելով մեր շնորհակա-
նութիւնները ի հրապարակ հանցինք ,
և սխալած չպիտի ըլլամք եթէ առաջնոյն
սա ազգս ցուցնայ մարդասիրութեան
և իւր բարեհաճութեան շնորհա-
կալ ըլլալով մեր երախտագէտ արտերուն
շնորհակարտ զգացումները վերաբերի
հրապարակ հանցելով՝ սկսիք երկրորդին
այս անգամու ազգիս ըրածը հաղորդել ,
որ ոչ միայն մեր Օղոստալիա կայսեր օ-
րինաց դէմ է , այլ իւր պաշտօնին ալ բո-
լորովին հակասակ . որովհետեւ ժողովնե-
րու մէջ բարձրաձայն կը գոչէ թէ ես զըզ-
րոցաց պաշտպան եմ և անոնց յառաջա-
գիւտութեանը ոգով չափ պիտի աշխատի .
սակայն ի շնորհս մէկ քանի բողոքակա-
նաց՝ անանկ իրաւ մը կընէ որ իր կոչման
և տէրութեան արդար օրինաց ալ դէմ
ու հակառակ է միշտ . արդէն քաջ զիտէք
որ Մերաստիկայ արհեստաւորաց հին աւուրց
անտի բարի սովորութիւններն է որ մէկ
մէկ բարեպաշտական տեղեաց համար կը-
տակեալ մէկ մէկ ընկերութիւններ և
գանձաւարներ հաստատուած են և կը
հաստատուին միշտ . նմանապէս տեղեաց
Ղուլումէն Զանաֆին ալ իր մէջ գանձաւար
մը կը հաստատէ զարդի նպատակով կամ
ազգին որ եւ իցէ բարիք մը ծառայեցնե-

լու համար . սակայն երբ սովին գումարը
8000 ի կը հասնի , մինակ 5-6 անձինք
որոնք գուցէ ստակ մ'ալ տուած չըլլան ,
ստակը իրենց մէջ բաժնել կուզեն . վեր-
ջապէս վեճը երկարելով ազգային ժողովին
կը դիմեն , ուր սովին կտակեալ ըլլալը եւ
անբաժանելի ըլլալը խնամով կերպնա-
նուով բողոքական կըլլան եւ բողոքական
վեճի մը գնելով ազգին հետ դատ կը բա-
նան , նախ Թիւսթեթը , յետոյ Միւսթեթ-
թիւի հիւքեալին առջեւ , եւ երկու ժո-
ղովներն ալ յիշեցոց պահանջներն քին ա-
նիրաւ ըլլալը կը յայտնեն . հետեւաբար
մեք ալ կը կարծենք թէ մեր պարզաց ի-
րաւունքը վեճի տակէ ելաւ . Բայց մեծ
զարմացմամբ կը լսենք որ նամակիս թիւէն
հինգ օր յառաջ Վսեմ . Միւսթեթի ինչ ա-
ռանց մուրաֆայի՝ իրաւ տուեր է որ բա-
ժին ըլլայ , ի շնորհս 5-6 բողոքականաց .
ուստի կը կանչուին Ղուլումէն Զանաֆին
գանձաւարները եւ ստակը անոնցմէ կը
պահանջուի . անոնք ալ ստակը ազգին
քով ըլլալը կիսադնեն , բայց անոնցի կը-
լայ , ինչպէս նաեւ տեղեաց փոխ . Ասալ-
նորդին ըրած թաղիքը թէ . « Եթէ այս
ստակը բաժնուի հարկ ըլլայ , ազգին բո-
լոր ստացուածքն ալ բաժնուելու է . ար-
դէն դուք այս դործը ազգին հարցուցիք ,
և ազգին տուած պատասխանը ընդունե-
ցիք եւ այլն և այլն » . Վերջապէս մտիկ
չըլլալով բոլոր ըստաճները , առանց
մուրաֆայի իրաւով մը կը բանաւորուին
յիշեալ գանձաւարները , որոնց քով ըս-
տակը արդէն բոլոր Զանաֆին հանութեամբ
ըր ազգին յանձնուած էր . և այսօր ե-
րաշխաւոր տալով հանուեցան : Ահա այս
տեղի մեր խնդը ազգին կրած նեղութիւն
ները և զարդաց յետադիմութեան պատ-
ճառները , որ ցարդ կը յաւանքեն թէ պի-
տի բարեկարգութիւն ու բարեփոխ . Ինչ
յոյս կրնայ միայն մեր վրայ՝ քանի որ ա-
սանկ բարձր պաշտօնէն այս տեսակ յայտ-
նի համարձակ զրկանք տեսնուելու որ ը-
լայ . և ինչպէս չը բողոքեմք եւ ձայ-
ներնիս չը բարձրացնեմք մինչև յոստ ա-
ռատագութ Օղոստալիա մեր կայսեր , ու-
րոյ միակ բաղձանքն է . զարդաց զարգա-
ցումը .
Առաջին մեծապատու եղբարք , բարե-
հաճեցէք մեզի կարեկից ըլլալով Օղոստ-
Սուլթանին զմառաւ մարդասիրութեանը
գիմը՝ երկար կեանք մաղթելով , և մեր
այս աղերսանաց գրութիւնը լրագրոց հա-
ղորդեցէք , որ ամեն մարդ կարգալ ու ի-
մանայ թէ տեղ տեղ ինչ զրկանքներ կը
գործուին ազգին իրաւունք դէմ .
Արտիկը թէ Մերաստիկայ գերապա-
տիւ Փոխ-Առաջնորդին կողմանէ Ս .
Պատրիարքին և այլոց հեռագիր եկած
է այս խնդրոյն վրայ , որուն մէջ Գեր .
Փոխ-Առաջնորդը կը յաւելցնէ նաեւ
թէ դաւառին դատաւարական ատեա-
լին մէջ մեր ազգին կողմանէ անգամ
գտնուելու իրաւունքը չէ գործադրու-
ած . հետեւաբար Ս . Պատրիարքը ի .
Գաւուր թաղիքը ըրած է՝ որ ազգու-
եմը ամեն մի կողմէ Մերաստիկայ կու-
տակային . Արտաւարտի որ յիշեալ է
միւրմալէն զալ շարժու . կրթիւր .
Գարձեալ Մերաստիկայէն հետեւ-
եալը կը գրեն .
« Այս տարի Ղազի մաղարայ գիւղէն
տիրացու Յոսիփեան անուն անձ մը Մերա-
տիա գալով Ս . Ջատիկէն ետքը Անձ . Ըն-
կերութեան աշակերտեցաւ , և չորս հինգ
ամսուան մէջ քերականութիւնը աւարտեց
Անցանքներ մեզի իմացուց՝ որ յիշեալ գիւ-
ղին վարձապետ եղած է , և զրքեր խնդ-
րեց , մեք ալ պէտք է զգար տալով նա-
րա խնդիրը կատարած էինք . բայց խնդը
այս անգամ երբ գիւղը կերթայ եւ զըզ-
րոց կը բանայ , նոյն գիւղէն քանի մը
սրիկայներ՝ չգիտեմք ինչ պատճառաւ կը
նախատեսն զայն եւ զատ ունեակ մը տա-
նելով յանկարծ վրան կը յարձակին և ու-
ղորմելին քիմն ու ականջները կը կորնեն
և մարդկութեան կերպարանք կը հա-
նեն , Հետեւեալ օրը դաւառին գայտագաւ
պէշին գանդատ ըլլալով հարապորտները
բանաւորուին՝ որոնք հայ են , և զեռ
Սերաստիա չը բերուեցան , որպէս զի
պատճառովն ու պարագաներովը գրեմ ձեռ-
ճիշդ տեղեկութիւնը զալ փոխալիւ կը
յուսուի որ կը հաղորդուի Առաջնորդ այս

* Ըստ ստուգադրոյ հաշուոց՝ Մեծաշնե-
տուած թիւէն 64 միլիոն այսինքն հարիւրին
30 1/2 վար իջնալու է . քանզի բոլոր աշխար-
հի մէջ գտնուող կաթողիկոս թիւը 139 մի-
լիոն չափը կը հասնի . մինչդեռ 62 մի-
լիոն իսլամական է 39 միլիոն բողոքա-
կան կը գտնուի . Տե՛ս է . Վալոս . ԺԺ .
գարու կրօնական տագնապը . Ուրվի 85
Տե՛ս Ստուա 15 հոկտ . 1868 .

միայն իմացանք որ ինչեւոք տիրապետ Յո-
հանէն ի մեծ ի մաս հիւանդ է: Ղազար
Մարգարայ ըստեւած գիւղը քաղաքէն 9-10
ժամու չափ հեռու է: 30 տուն հայ կայ
եւ եկեղեցի մը ձեռնին երկու քահանայութեւ:
բայց դպրոցնին այժմ դոց է: Այս գիւղը
Զաքարիա եպիսկոպոսի վիճակն է: Շատ
ցաւալի է գաւառայնոցս վիճակը: Երբոր
կը պատրաստուիմք յառաջագիտական
ձեռնարկութիւն մը ընելու, յանկարծ ար-
գելքներ գիւմացիս կ'ելլեն: մէկը կը լը-
մընայ, միւսը պատրաստ է ետեւէն: Պո-
սեցիք այս մասին չառ երջանիկ են: Մը-
կտայցէք մէկը: ձեռնին եկեղեցին տան-
կընքը կայրեն: Պեղիքեան դպրոցի տե-
տուը եւ ուսումնական խորհրդոյ մէկ ան-
դամ կը ձեռնին, վարժուհիներ կը մա-
րին, աշակերտութիւնը ցաւերու կը հանդի-
պին, դպրոցը կը դոցուի: Փաշայ-Պոս-
տանի աղջկանց դպրոցը երկու հայ քանի
մ'ալ տանիկ արկաններ քանիցս անգամ կը
կոխեն եւ վարժուհիներ բռնաբարելու կը
յանդգնին: Բայց աշակերտուհեաց ճիշդին
ու աղաղակներէն չեն կրնար իրենց չար
կամքը կտորել, եւայն եւայն: Ի՞նչ
եղաւ: Ս. Պատրիարքը Դուռը թաղիւրը
ըսաւ: Եւրոպայէ եկաւ, բայց յանցաւորներն
անպատիւ մ'անցին, եւ փաշայ-Պոստանի
աղջկանց դպրոցն ալ գետ բանալու հա-
մարձակութիւն չի կայ: Թէեւ Պեղիք-
եան դպրոցը կոխող արկանները պատ-
ժուեցան, ոչ թէ սղգային պաշտօնէի
դէմ բռնութիւն ընելուն համար, այլ հե-
ռազրտան պաշտօնեաց մը ձեռնընդուն հա-
մար: Սերաստիոյ հեռագրատան գրուի Մ.
Քոստանթինոս ստիպելով պատժուեցան:
ըսել է որ ի՞նչ մէկը իբրեւ աղաղակ
պաշտօնեայ անտոգուի ձեռնուի, եւ այ-
լին: պաշտպանութիւն չպիտի ըլլայ իրեն
Ուրեմն Ղազար-Մարգարայ գիւղին մէջ
կատարուած վերոյիշեալ բարբարոսական
գործին վրայ պէտք չէ դարձնալ քանի
որ քաղաքիս մէջ եղած բռնութիւններն
անպատիւ կը մնան:

Մարգարայոց գտնուող Սերաս-
տանիներէն բաղկացիւ ստորագրու-
թեամբ հետեւեալ բոլորը տրուած է
Ս. Պատրիարքին:

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր
Ինչպէս որ ի Գրիգորոսէ կարգեալ եւ
կոչեցեալ էք դէս եւ գլուխ եկեղեցւոյ
ժողովրդեան եւ եկեղեցականաց, նաեւ
արքայական պաշտօնակից է արքայական
եւ խաղաղութեան մէջ պահել ընդհան-
րութիւնը: ահա ասով մեծ պիտի կոչուիք
արքայութեան մէջ: Ս. Հայր, մեր Սերաս-
տանի չնչին եւ կեանքային որ դա-
նապան ատեններու ձեռնած եւ մինչեւ
հիմայ երկարացած է ասանց որոշուած
ըլլալու, այս բանը թէ անձնականի, թէ
ընդհանուրի, թէ նիւթականի, եւ թէ
բարոյականի, եւ որ մեծն ու կարեւորն
է յառաջագիտութեանց ալ մեծամեծ վնաս
եւ խոնարհու եղած է եւ իրաւ կոր դեռ:
Թէեւ ասից յառաջ շատերու եւ պատ-

ուաւորաց կողմանէ հաշտութիւն խնդր-
ւեցաւ ալ նէ, արդիւնք մը չունեցաւ եւ
Ձեզ անդիմադ եղաւ ցարդ:

Ուստի Ս. Հայր, կաղաչեմք որ զսոց
չընէք: այս գործը Ձեզի կը վերաբերի եւ
ոչ ուրիշ: զանազան ատեններու, ինչպէս
որ կ'ուզէք, այնպէս կարգադրեցէք, որ եւ
ինչ կերպիւ վերջացնելով խաղաղութիւն
ըրէք: Ի բարեկամութիւն ազգիս եւ Սե-
րաստանի: Ինչու որ այս անտարբերութիւ-
նը ձեր եկեղեցական իրաւասութեանը՝ ե-
կեղեցւոյ եւ աստուծոյ կանոնի հալ զէմ եւ
հակառակ ըլլալէն ի զսոց՝ ազգիս ալ պա-
տուոյն եւ ի մասնաւոր: Սերաստանոց
ալ պատուոյն ու յանուն վնաս է այս տե-
տակ խնդրոյ մը անյարմար զանազան ա-
տեններու: ասկէ հետեւ: Ուստի կա-
ղաչեմք ատենի զանցառութեան բարեկա-
մք որ յառաջ եւ ժամ յառաջ այս ան-
ցատեւ գտանք վերջ մը տալ որ եւ ինչ
կերպիւ որ յարմար է, միացնելով եւ հաշ-
տեցնելով երկու կողմն ալ:

Կ. Պոլիս 5 իւլ, 1868
Բաղաժութիւն ստորագրութիւնք
Սերաստանոց

Հաստատիկ նախնիքայ Հայրապետ-
ութեան Հրատարակուած Կարգի նա-
մակին մէջ յիշուած տեղեկագիրը: զոր
Կարգի թաղական խորհուրդը Ս. Պատ-
րիարքին զրկած է:

Ամենապատիւ եւ վեհափառ Սրբազան
Պատրիարք Հայր Հայրանք:

Առաւելութիւն Տէր:
Երկու տարիէ ի վեր է որ բնիկ Ս.
Էջմիածնի միաբան եւ ի վերջոյ Իւզ Գե-
ղիսի Ս. Յովնանու վանքը վանական Մե-
նաս Սիմեոնեան անուն խոհմարտար վա-
րդապետ կողմէն յուսաւ եւ թափա-
ռական կը շրջի, եւ այս երկու տարուան
միջոցին կրկն անգամ խորհրդոյս խնդրա-
մատոյց ըլլալով դուռն զանազան կողմէ
Իւզ Գեղիսի ալ ժաման ստաճորդ Յովնա-
նէս անուն վարդապետին վրայ, որ զինքը
ի դուռ տարապարտուց նեղելով մինչեւ
յուսահատութեան դուռը հասուցած է:
քնականաբար խնդրամատոյց վարդապե-
տին զանազանաց եւ ցաւոց Ազգային
խորհուրդս չը կրնայով զարման մը ընել,
առ մեզ ուղղած բողոքագրոյն իսկականը
անաւարտի նամակիս ծոյ ներքինիւրով
կողմէք առ Ձերդ վեհափառութիւն, ու-
րոյ ստուգութեան համար ալ շատերու
վկայութեան հիմն վեր կողմէն ալ այս-
չափս միայն կրնայ որ ինչեւոք Յովնան
վարդապետին վրայ օրերս դուռն եկած
բողոքներուն եւ իսկող իսկ անհաճոյ գան-
դաւանաց հետ բաղադատելով, ներքինեալ
բողոքագրոյս ստուգութեան վրայ հաւա-
նականաբար կատարած չի մնար:

Միւսմէ Ձերդ բարձր վեհափառու-
թեան նուիրեալ ծառայքս:
1868 Յուլ. 17 ի գրեւնատան թաղա-
կան խորհրդոյս Հայոց Կարգի:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԷ
ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆԻ Ի ՅՈՒՆԵՐԷՆ

ՅՈՐԴԱՆԻ
ՏԵՄԵՐԻՈՍ Ի. Խ. 201 ԱՌԵՄԱՆ
Ար գտնուի Գ. Յ. Գալաթի անի
եւ ուրիշ ամեն, հայ գրողաւորաց քով:
Գին 2 արծաթ Մէճէտի:

ՕՐԵՑՈՅՑ
1869
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲԻՐՈՍՈՍԻ
ՏՈՒԱԿ
ԵՐՈՒՍԱԳԷՄ
Ի վանս Սրբոց Յակոբեանց

Երբեք կը պարտաւորին տարւոյն
ամեն եղանակներուն վրայ ուսումնաւոր-
ներ, Ս. Երուսաղէմ կատարուած եւ
կեղեցական հանդէսներուն օրերը, Ս.
Յակոբեանց վանքը տարուած զիրեւ-
րան յանկը, Օսմանեան տէրութեան
եւ երուսական տէրութեան քաղաքա-
կան տօներուն ու հանդէսներուն օրե-
րը, եւ այլն:
Ար գտնուի Գալաթի եկեղեցւոյ
վարի գրան կից նոր գրատուը, հատը
60 փարայ: Հատ անհոգեւորեան հար-
իւրին 10 էն մինչեւ 15 դեղ պիտի ըլլայ
որով այս Օրացոյցը՝ արագորութեան
գեղեցկութեանը նայելով ամենէն դիւ-
րացին եղած կրնայ:

Ե. Զ. Ի
Թափառական հրեայի հինգերորդ
հատորը կազմուած կը ծախուի Մասիսի
գրատեղեակի եւ մայրաքաղաքիս հայ գրա-
վաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Մաս-
նուս փաշայի Պոյաճի Մանուկ աղայի
խանութիւն:

ԵՆԵՏԻ ՄԻԷԼԻԿ ԿԻՆԵԱԶԼԱՐ
ԹԷՆՊԵԼԼԻՐ
ՀՈՋԱԿԱՆՈՐ ԷՅԵՆՆ ՍԻՒԻ

Ի օթին մահացու մեղք վերնադրով
հրատարակուած Տուրքութիւն անուն
վեպին տաճիկերէն թարգմանութիւնն է:
զոր ի յոյս ընծայեց Մեծ. Կարապետ
էֆենտի Փանոսեան: Նախ Մանուկ մէկ
էջերուն մէջ եւ հիմա ալ անանձին տեղ-
րակաւ: Ար ծախուի ամեն հայ գրավա-
ճառաց քով: Գին 5 դուրուշ:

Եւսոյիս ընտիր վեպերու ընթեր-
ցանք թիւնն ու բարոյական օգուտ
ներն արդէն աղբերուս կրթեալ մար-
ճաշական ըլլալով, անտարակոյս զո-
ղեցնել վեպաստուութիւնն ալ հաւա-
րակութեան կողմանէ անորժանօրի
կարգադրուի, որով խաղի եւ ուրիշ զի-

խաղեանց համար ի շուր փառնուած
ժամերն արդիւնաւոր կերպիւ կը գոր-
ծածուին:

ԼԵՍԱԺԻՆ
ԺԻԼ ՊԼԵՍԷ
ԹԱՐԳԱՆԵՑ Ի ԳԱՂԱԿԱՆԵ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԱՆՈՒԹԻՒՆԱՐԿ
Պ. Ս. Կ. 201 ԱՌԵՄԱՆ
ՏԵՄԵՐԻՈՍԻՆ
Պ. Յ. Մ. ԳԱԲՐԷԼԵԱՆԻ
Զատիկ ոճով մը հայկական լեզուի
փոխուած արի աշխարհահայ չոյի եւ մե-
ծահատոր վկայաստեղծութիւնը, որուն
շքեղ տարգրութեանը վրայ միանգա-
մայն փայլուն եւ ոսկեգոծ կապով մը յա-
ւան փաշային զուրը Պոյաճի Մա-
նուկ աղային թիւ 220 խանութիւն:

ԵՐՈՒՍԱԳԷՄ
ԵՐՈՒՍԱԳԷՄ ՍԵՋ ՈՒՍԱՆԵԼԻ
ԵՒ
ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԱԿԵՐԷՆ
ՕԼԵՏՏՈՐԻ ԿՈՒՐԹԵԱՐԿ

Կարգեցեալ համար
Հեղահեղ տեղաւոր տեղաւոր հրա-
տարակուի սխաւ է: ամեն մէկ տեղաւոր
40 փարայ գնով: Իսկ ամբողջը մէկուկէս
Մէճէտի կանխիկ վճարելի:
Ար ծախուի Գալաթի տարա-
ւոր եւ ամեն հայ գրավաճառաց քով:

ՉԷԶԱՐ
ԿԱՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԿԻ ՎԻՃԱԿԻՆ ՎԱՍԵ
ՆԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՅՈՐԴԱՆԻ
Ի Մ. ՄԱՆՈՒԿ ՎԱՐԿԱՆԵՍԷ ԿԱԿՈՍՏԱՆ

Ար գտնուի Մէքան չարը թիւ 88
Ի. Մարգարեանի Համադրային գը-
րատուը: Եւ ամեն գրավաճառաց քով
գին 100 փարայ:

ՏՕՆ ԲԻՇՕԹ
ՀԻՔԵԱՑԵՍԻ
Սղանկական զուարճարի եւ խրա-
տական վկայաստեղծութիւնն է, զոր պարզ
տաճիկերէն լեզուի կը թարգմանէ Մեծ.
Տէրոյնի պատուելին, եւ որուն Ե. հա-
տարն արդէն տարածուած ըլլալով հրա-
տարակած է:

Ար գտնուի ամեն հայ գրավաճա-
ռաց քով, եւ Մահմուտ փաշայի թիւ
220 Պոյաճի Մանուկ աղային խանութիւն:
Օգտուի զոր փոքրը թիւ 22 Տէ-
մարայի թիւնն անորժանօրի եւ Իզմիլ
Հաֆիզիկան Հայրապետ աղային
գրատուը: Գին 35 դուրուշ:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ		
ԱՐՄՏԻՐ		
Յորին կարծր Պէտարապիս	32-30-33	
» » Ազադ	33-33-30	
» » Պալլըք	30-32	
» » Պուրկուզ	30-31	
» » Թէքլիտազ	30-34	
» կակուզ Աշադ	32-33	
» » Պէտարապիս	32-33	
» » Պուրկուզ	24-29	
» » Վառնա	24-28	
» » Պալլըք	24-28	
Կիրքա թուան	32-33	
Եղկապաղարին թուան	18-18	
» » Անատոլ	18-18	
Դարի թուան	16-16	
» » Անատոլ	16-16	
ԽՈՋԱԿ ԶՈՐ		
Պուրսա	—	քիլէն
Անատոլ	—	հոլան
Բոլոս	—	»
Էտրինք	—	»
Մակա	56-78	»

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐԷ

Բաժնակի կէյլէ	հոլան	գուրուշ
» Իւլիթ	» 11	—
» Ատանա	» 9	10-9
» Պարսկաստան	» 7	10
» Վրաստան	» 8	10
Բուրդ Անատոլի լուացուած	» 10-10	11
» » Հուրացուած	» 6	—
» Բուլիլի լուացուած	» 12	13
» » Հուրացուած	» 6	10
Հէյրի Էնի. եւ Գայս	» 13	10-16
» Թոխտա	» 14	30
» Զորուս	» 11	30
Մաղը Պարսկաստան	» 13	13
» Անատոլ	» 11	11
Մալիյ Կատթամպուլ	» 13	—
Թիֆլիս Էնիլիլի	» 43	46
» Գաւառայութիւն	» 46	—
» Պէրսպար	» 43	46
» Չիլիլի	» 44	—
» Վան	» 31	—
Միւսաքս Պարսկ. Բէշտ	» 48	54
Աֆիսոն	» 375	380
Բիլիլի	» 26	35
Մուսալ	» 3	10
Կատանի հոլան Անատ. Բիլիլի	» 36	—
» Բուլիլի	» 33	—
Չէթ Մուսալիս	» 7	20

Չէթ Այվալ	» 7	20
» Սաքըշ	» 9	—
Անատ (Սապոն) Կանտիս	» —	—
» Միլիլի	» —	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐԷ

Խաչիկ Բիւ	100 հոլան	գուրուշ
Դարար փոշի Անգլ.	» 240	—
» » Գաղղ.	» 236	—
» Գլուկի Գաղղ.	» 300	—
Չայ Բոնիկ	» 45	52
» Բէք	» 24	26
Անատ (գալայ)	» 720	725
Պղպեղ (պղպեղ)	» 5	10
Լիզակ (էլիլի) Պէրսկալ	» 110	145
» Մատրուս	» 80	85
Չինք տախտակ 100 հոլան ֆր.	» 110	—
Երկաթ ձողաձիւ	» 63	67
» Կախտակ	» 110	—
» Բուլիլի	» 68	—
Բարֆիլիս	» 98	—
Բրինձ Իսալիլի 100 ֆր. ֆր.	» 42	43
Կարադ եղ Ուստիլի	» 13	20
Խաչիկ	» 22	26
Արատանէթ Անիլիս. անտ.	» 9	12
Թիլիլի (Թէնէլէ) Չէյք անտ.	» —	—

Մասիս լրագրոյ բաժանորդագրութեան
անգլերն են Կ. Պոլիս Չիլիլի խանը վերի
յաւիթ թիւ 6 Մասիսի խաղաղատուը
Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց անհետկները
Իզմիլ. Բարութիւն ազա Տէպէտն.
Եւսիսի-Կիւս. Խորով ազա Թ. Էսիլի-
ճեան.
ԱՍՏԱՐԱՐ. Մ. Եսիլի ազա Տ. Գրի-
գորեան.
ԱԶԲԱՆՈՒՊՈԼԻՍ. Մ. Սուքիս ազա
Կայրուսեան.
ՏՐԱՊԵՐՈՆ. Պ. Խաչատուր Էլմասեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զա-
քարեան.
ՍԵՐԱՍԵՍԱՎ. Վարդան Էֆենտի Արզար-
եան.
ԵԱՏ. Մ. ազա Խաչիկեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս ազա Տէր Մար-
գարեան.
ԵՐԶԷԿԱՅ. Ընթերցասիրաց Թանգարան
ՃԱՆ. Կրկնոր ազա Խաչատուրեան.
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուի ու-
ղղերն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան
թղթակցիլ

Ի Գալաթի-Տորքի
Կ. Ս. ԻԹԵՐԻՃԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱԿԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻԼԻԼԻ ԽԱՆ